

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น:
กรณีศึกษาดำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้เขียน

นายรัชชัย มานิตย์

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ ดร. มนัส สุวรรณ ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ พวงเพชร ธนสิน กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น กรณีศึกษาดำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาพัฒนาการท่องเที่ยว วิถีชีวิตชุมชนก่อนและหลังการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ประเด็นความขัดแย้ง และผลกระทบที่มีต่อชุมชนทางด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดปัญหาผลกระทบ และหาแนวทางจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลและจากการสำรวจภาคสนาม ทั้งข้อมูลทุติยภูมิที่ได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวม และประมวลเอกสารวิชาการ รายงาน และข้อมูลปฐมภูมิ จากการประมวลผลจากแผนที่ จากการสำรวจภาคสนาม โดยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม แบบสอบถามและทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ การท่องเที่ยวของอำเภอปายมีพัฒนาการควบคู่มากับการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเข้าสู่อำเภอปาย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามและวัฒนธรรมที่โดดเด่นทำให้นักท่องเที่ยวเริ่มสนใจเข้ามาท่องเที่ยว ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวอำเภอปายเริ่มเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวที่ชอบธรรมชาติและผจญภัย ในขณะนั้นยังไม่มีสิ่งบริการเป็นการดำเนินการกันเองโดยชาวบ้านในชุมชน ในปี พ.ศ. 2535 เริ่มมีผู้ประกอบการจากภายนอกเข้ามาลงทุนบ้างแต่ก็ไม่มากนัก หลังปี พ.ศ. 2540 การท่องเที่ยวอำเภอปายได้เข้าสู่ธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง กระบวนการพัฒนาชุมชนถูกกระตุ้นจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2545 การท่องเที่ยวปายเติบโตสุดขีด

ส่งผลให้สถานการณ์การท่องเที่ยวอำเภอปายมีแนวโน้มเริ่มส่งสัญญาณว่าการท่องเที่ยวของอำเภอปายจะเป็นไปในทางลบมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชน ก่อนปี พ.ศ. 2539 ชุมชนปายมีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ ช่วงหลังปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวได้เป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ชุมชนมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ระบบโครงสร้างพื้นฐานได้รับการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจประชาชนมีงานทำและทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น ด้านสังคมและวัฒนธรรม กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจะไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางสังคมของชุมชน โดยตรงแต่กระแสวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามากับการท่องเที่ยวมีส่วนทำให้สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนปายมีการเปลี่ยนแปลงไป

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลให้ชุมชนได้รับผลกระทบทางด้านกายภาพมากที่สุด การใช้ที่ดิน อาคารและสิ่งก่อสร้าง เกิดความแออัด ไม่เป็นระเบียบ ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมชุมชนโดยรวม การเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็วส่งผลให้ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ไม่สามารถรองรับได้ การเพิ่มขึ้นของขยะมูลฝอย น้ำเสีย มลพิษทางอากาศ เสียงดังรบกวนส่งผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน การท่องเที่ยวส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมของชุมชนดีขึ้น แต่เมื่อพิจารณาถึงการกระจายรายได้ที่ชุมชนได้รับถือว่ายังไม่ทั่วถึง มีเพียงประชาชนส่วนหนึ่งเท่านั้นที่ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว ชุมชนต้องแบกรับค่าครองชีพที่สูงขึ้นจากราคาสินค้าอุปโภค บริโภคที่มีราคา การท่องเที่ยวได้กลายเป็นตัวเร่งให้เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อความสัมพันธ์ของชาวบ้านภายในชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การไหลบ่าเข้ามาของวัฒนธรรมต่างถิ่น ส่งผลให้ ลักษณะการบริโภค การแต่งกาย ภาษา ค่านิยมและความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนเริ่มเสื่อมถอยลง เกิดปัญหาสังคม ปัญหายาเสพติด ปัญหาลักทรัพย์ และปัญหาความแตกแยกภายในชุมชน

แนวทางในการลดปัญหาผลกระทบทางลบสามารถสรุปได้ว่า ปัญหาผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผ่านมาของชุมชนไม่อาจแก้ไขได้ด้วยการสร้างความตระหนักของชุมชนเพียงอย่างเดียว การเรียนรู้ในแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวจากชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จในการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและการรักษาความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม สร้างความตระหนักแก่สังคมในการส่งเสริมสิทธิชุมชนในการกำหนดแนวทางในการพัฒนา และการส่งเสริมให้ผู้คนในสังคมมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น ท่องเที่ยวด้วยความรับผิดชอบ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนต่อไป

Thesis Title Impacts of Tourism Development on Local Community:
A Case Study of Tambon Wiang Tai, Amphoe Pai,
Changwat Mae Hong Son

Author Mr. Thawatchai Manit

Degree Master of Science (Geography)

Thesis Advisory Committee Professor Dr. Manat Suwan Chairperson
Associate Professor Puangpetch Dhanasin Member

ABSTRACT

The objective of this research was to study the effects of the local tourism development in the area of Wiang Tai sub-district, Pai district, Mae Hong Son province, Thailand. The objective could be divided into 3 intentions 1) to develop travel and tourism in the area, before and after the tourism promotion policy, 2) to study the consequences of problems and conflicts on the aspects of socio-economics and culture, 3) to find out the tendency to mitigate the negative impacts, and suitable tourism management measures in the community. The primary data collection was carried out via field survey, while the secondary data collection had been gained through the use of academic documentation and research reports in conjunction with the field survey data collection and mapping technique. Additionally, the questionnaires and official interviewing formats as well as participatory observation and non.

From the results of this study, it can be concluded that the tourism industry in Pai District has been developed alongside with the development of the road to Pai District since 1973, with the beautiful natural resources and unique culture that attracts tourists. Later, in 1987, under the tourism promotion policy of the government, tourism sites of Pai District have become known to tourists who love nature and adventure. At that time there was no accommodation options at all and everything was gradually established by local community villagers. In 1992, some, but not yet many, outside businessmen began to lay down some investment. After 1997, real tourism in

Pai District started to take shape. The process of community development was stimulated by the tourism promotion policy. Until 2002, the local people began to realize the rapid changes that had taken place in environment, economy, society and culture.

The local changes that occurred led to both positive and negative impacts on the community. Roads, public utility services, and social services were developed. Tourism has expanded the community. Demand of land for living and trading has increased. Local people have more work to do and have their choices of employment. Their income has grown along with the higher cost of living.

Negative impact from tourism upon the community has been largely physical. Use of land for living quarters, buildings and structures were mixed up, overcrowded, and out of order. Rapid population increase resulted in inadequate infrastructure. More garbage, water pollution, air pollution, and noise pollution from various entertainment complexes resulted in a negative impact upon the environment of the community. Tourism, in general, led to a better economy for the community as a whole. But looking at the income distribution, only a small group of people have benefited from tourism, while the majority of the local people have been burdened with a higher cost of living from more expensive consumer goods. Tourism has played a major role in the daily life of the local villagers. It has accelerated the changes in their relationship and their culture of helping each other. Conflicts in the community have taken place and transformed into social problems. In addition, there have been problems with narcotic drug abuse, robbery, and prostitution. The flood of foreign culture has resulted in differences in the culture of consumption, dressing, language, value and belief. Attractive customs and traditions began to wane.

Development of the tourism industry so far has taken place in haste. Pai District was only a small community that had many limits, which included acreage and management of natural resources. The community has not yet received the right for tourism management. Problems and impacts from tourism sites in Pai District could not be solved by simply the realization of the community. Both businessmen and villagers need to learn that the concept of tourism management needs both coordination and the cooperation of all sectors in order to look for the right path for establishing balance between tourism development and sustainability of environment and culture. Creating realization for the society by promoting human rights in specifying trends of development, promoting the people in the society with knowledge and

understanding of culture and the way of life of the local people, and promoting tourism with responsibility are the important keys in developing sustainable tourism in the future.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved